

Cetatea Moldovei

Revistă săptăminală de probleme actuale, literatură și critică

DIRECTOR

G I O R G E P A S C U

PROFESOR LA UNIVERSITATEA DIN IAȘI

Anul 1

Duminică 17 Noemvre 1940

No. 1

S U M A R

Program.

Iași proclamat oraș al mișcării legionare.

Tablou (versuri)

Ștefan I Mușat și luga Ologul, răspuns D-lui D. P.

Bogdan

Tatăl și Logodnicul, de Anton Cehov, traducere . . .

Desfîn italian

Norii (versuri)

Regelui Mihail I, la suirea sa pe tron (sonet) . . .

Hanul din Sărărie, de Constanța Niculiță (notă) . .

Moldova (sonet)

Profesorul în noul stat legionar

Pământ înstrăinat (sonet)

Buletin universitar: Profesori universitari scoși la pensie.— Profesori universitari concediați.— Facultatea de Litere din Iași.— **Un sol german la Iași:** Prof. Dr. Heinrich Harmsanz.—**Francmasonii, Jidovii, Apel** .

AUREL IVĂNESCU

GH. DUZINCHEVICI

A. ZACORDONEȚ

LIBERALE NETTO

AUREL IVĂNESCU

GH. A. CUZA

GR. SCORPAN

D. FLOREA-RARIȘTE

GH. A. CUZA

D. FLOREA-RARIȘTE

G. PASCU

BIBLIOTECA 242901
DOCUMENTARĂ
CRAIEȘTI MARE NEAMT

NUMĂRUL 10 LEI

CETATEA MOLDOVEI

PUBLICAȚIE SĂPTĂMÎNALĂ

Autorizată de Cenzura militară, serviciul central, București,
No. 537 din 24 Octomvre 1940.

Inscrisă în registrul publicațiilor a Trib. S. III Iași sub No.
789 din Oct. 1940.

ABONAMENTUL PE ANUL 1940-1941

Pentru particulari, pe un an	lei 500
„ „ pe 6 luni	lei 250
Pentru instituții de orice fel	lei 1.000
Pentru sprijin, dela	lei 2.000
Un număr	lei 10

Pentru orice privește redacția și administrația, a se adresa D-lui G. Pascu, profesor universitar, Iași, strada Sărării No. 55.

Program

- 1. Libertatea scrisului în cadrul disciplinei naționale.
 - 2. Tratament egal tuturor provinciilor potrivit nevoilor locale.
 - 3. Interzicerea legală a societăților secrete cu confiscarea bunurilor și arhivelor și publicarea numelor și faptelor afiliaților.
 - 4. Evacuarea organizată a Jidovilor.
 - 5. Calcarearea legii și regulamentelor tratată ca o crimă.
 - 6. Orice cetățean să aibă dreptul de a se adresa Justiției pentru calcarea legii și regulamentelor și a cere anularea actului ilegal; eliminarea celui intrus; punerea celui lezat în drepturile lui anterioare; daune personale pentru persoane și daune sociale pentru instituția lezată.
 - 7. Remunerarea funcționarilor publici în raport cu calitatea și riscurile muncii, cu titlurile și cu ierarhia lor.
 - 8. Salarizarea funcționarilor publici așa fel, că să nu fie siliți să recurgă la un non serviciu public ori privat.
 - 9. Primă de încurajare pentru funcționarii din provincie.
 - 10. Răspundere personală a funcționarilor publici, dela copist până la ministru, pentru șicane și abuz de putere, în fața Tribunalului administrativ.
 - 11. Anchete la toate ministerele (organele centrale și instituțiile în subordine) și la toate societățile private pentru a scoate la iveală pe profitori și exploataatori, și publicarea integrală a rapoartelor de anchetă.
 - 12. Scoaterea profitorilor din viața publică și din instituțiile exploatate.
 - 13. Sechestrarea în folosul statului a averii profitorilor.
-

Iașii proclamat oraș al mișcării legionare

Chemarea adresată legionarilor de cătră

D-l Horia Sima

Legionari

Iașii, Capitala Moldovei, orașul de unde Căpitanul, în 1919, împreună cu muncitorul Constantin Păncu, au început lupta contra comunismului, orașul care a cunoscut zbuciumul luptelor studențești dela 1922 împotriva jidovimii și orașul unde, în 1927, a luat naștere Legiunea 'Arhanghelul Mihail', e strâns legat de sufletul și istoria Mișcării Legionare.

Iașii vor deveni din ziua de 8 Noemvrie 1940 Orașul Mișcării Legionare

Îndeplinim astfel gândul Căpitanului și tradiția fixată de El: În capitala Moldovei, care a avut gloria să vadă începuturile Mișcării Legionare, ne vom închina în fiecare an Protectorului Legiunii, Arhanghelul Mihail, și ne vom întări puterile sufletești pentru luptele și încercările care ne așteaptă.

După 13 ani de înfringeri și victorii, ne întoarcem în orașul de unde au răsunat cele dintâi apeluri ale Căpitanului adresate unui neam încătușat, cele dintâi răzvrătiri ale tineretului acestei țări, cele dintâi înfiorări ale cîntecului legionar și de unde au izbucnit cele dintâi gloanțe contra dușmanului.

Cei care au dispărut dintre noi, în frunte cu Căpitanul, se vor pogori pentru o clipă între zidurile Iașilor și vor primi defilarea miilor de cămeși verzi.

Moldova toată și Bucovina să fie prezente la 8 Noemvrie la Iași.

București, 31 Octomvrie 1940.

Horia Sima

Cu această ocazie D-l P. P. Panaitescu, profesor și rectorul Universității din București, a publicat în 'Cuvintul' din 4 Nov. 1940 un frumos articol *Iașii*, din care cităm :

Iașul este un oraș ce se deosebește de toate celelalte.

De acolo au pornit cele mai generoase elanuri, marile mișcări de refacere a țării. Mihalachi Kogălniceanu de-acolo, din curțile boerești, a rădicat steagul Unirii... Cel mai mare poet al nostru, crainic al simțirilor adânci ale unui neam întreg, Eminescu, acolo a visat ș-a cîntat, supt teiul sfînt dela Copou. De-acolo din zidurile Universității ieșene ș-a rădicat glasul, începînd lupta împotriva evreilor cîtropitori, profesorul A. C. Cuza.

La Iași a -nceput lupta Căpitanul nostru... La Nicolina a rădicat Căpitanul steagul tricolor pe ateliere... Pe băncile Universității ieșene a studiat... și tot la Iași a făcut prima lui închisoare.

Iașii trebuie să devie iar centru de luptă, de energie. Știm că supt zgura nepăsării și ironiei ieșene arde un foc care din cînd în cînd izbucnește și ne luminează. Noi vrem să-l descoperim, să refacem Iașii generoși, dătători de mari directive, inițiatori de jertfă...

Ps.

Tablou

Pe-un vîrf de munte -nsingurat,
Un vultur s-a oprit din zbor
Și stă acolo nemișcat.

Sub cerul fără pic de nor
E cel mai mîndru împărat,
Pe tron înalt, strălucitor...

Aurel Ivănescu

Ștefan I Mușat și luga Ologul

Răspuns D-lui Damian P. Bogdan

Nu este ușor lucru să scrii împotriva unui om care ți-a fost apropiat sufletește. Numai eu știu cât mi-a venit de greu să răspund primului atac, *total nefondat*, al D-lui Bogdan¹⁾, și cu câtă părere de rău a trebuit să dovedesc că D-sa nu face știință, nu folosește bogatele-i cunoștinți la îndreptarea greșelilor care se găsesc în orice lucrare, mare sau mică, și că, plin de patimă, nu scoate în evidență și partea bună a lucrării, ci supt aparența că face critică, atacă autorul și nu lucrarea!²⁾ E cu atât mai mare durerea și nedumerirea mea, cu cât atacurile furioase provin dela un om cu care am fost în cele mai strânse legături și cu care n-am avut niciodată nici cel mai neînsemnat schimb de vorbe.

N-aș scrie rîndurile următoare dacă tăcerea din partea mea, în cazul de față, n-aș fi sigur că va fi socotită drept slăbiciune. Sint mulți care iau de bun tot ceia ce scrie un critic, mai ales cînd atacul criticului vede lumina tiparului într-o publicație pretențioasă și de largă răspîndire. Pentru aceia scriu și nu pentru D-l Damian P. Bogdan care, pe 12 pagini, critică un articolăș de aproape 13 pagini, pe care l-am publicat în 1939. Dar iată despre ce este vorba. În «Precizări în legătură cu Ștefan I Mușat și luga Ologul» (extras din Insemnări ieșene, anul IV, Nr. 4, Iași 1939), încercam să stabilesc: ce rudă este Ște-

1) Damian P. Bogdan, In jurul unor considerațiuni privind istoria Moldovei după moartea lui Alexandru cel Bun. Răspuns D-lui Gh. Duzinchevici, în Arhiva Romînească III (1939).

2) Gh. Duzinchevici, Contribuții la istoria Moldovei din secolul XV. Răspuns D-lui Damian P. Bogdan, în Revista Critică, Iași 1939.

fan I cu Mușatinii care l-au precedat și cu Iuga ; datele de domnie ale lui Iuga. Pentru aceste chestiuni se face o critică pe 12 pagini cu un rezultat care *nu este în defavorul... meu*, așa cum a sperat autorul criticii ! D-l Bogdan, conform tacticei cunoscute, *defalchează* din articol anumite părți, le critică, de multe ori nu pune nimic în schimb, și lasă cu totul sub tăcere alte părți ale lucrării, fără a se pronunța, în bine sau în rău, asupra lor. Critica este însă abil scrisă, încît îți face impresia că se raportează la întreaga lucrare criticată.

Dela primele rînduri ale criticii, D-l Bogdan dovedește că, din cauza urii cu care caută să mă lovească, nici nu observă că-mi atribue lucruri care sînt un bun comun în istorie și deci nu-mi aparțin. «Totuș — scrie D-l Bogdan — studiile în această direcție sînt necesare și din acest punct de vedere e binevenit articolul D-lui Duzinchevici care încearcă să aducă *precizări*¹⁾ în legătură cu Ștefan I și Iuga — *supranumit de D-sa Ologul*»²⁾. Adevărul este că chiar cronica dela Putna adaugă la numele lui Iuga atributul de О҃логын³⁾. Intr-un moment de luciditate, la sfîrșitul articolului, D-l B. recunoaște — *contrazicînd* afirmația de mai sus pe care o credea veninoasă, «că atributul de О҃логын dat lui Iuga se găsește numai într-un singur izvor istoric, și anume în cronica dela Putna»⁴⁾. Acest fapt este insinuare perfidă, inconștientă, ură care paralizează orice bun simț, sau o boală de nervi care merge cu pași răpezi spre agravare ? Un om normal nu se poate lega de cineva în felul neîntemeiat cum face D-l B. cu subsemnatul.

În ceia ce privește folosirea de cătră mine a acestui adaus la numele lui Iuga, nu mi se poate aduce o învinuire. Profesorul Constantin C. Giurescu, unul dintre conducătorii Revistei Istorice Romîne, îl numește pe Iuga, Ologul, fără ca prin aceasta să stirnească furia d-lui B.⁵⁾ Cum se explică aceasta ? N-are nimic de spus D-l B. ?

1) Sublinierea d-lui Bogdan.

2) Damian P. Bogdan, Despre Domnii moldoveni Ștefan I și Iuga, în Revista Istorică Romînă IX, p. 165. Sublinierea este a mea.

3) Ion Bogdan, Vechile cronicе moldovenesci pana la Urechia, București 1891, p. 143.

4) Damian P. Bogdan, Despre Domnii moldoveni..., p. 176.

5) Const. C. Giurescu, Istoria Romînilor pentru clasa VIII-a secundară, București 1939, p. 409. (Lista cronologică și filiația Domnilor noștri).

Și seria afirmațiilor tendențioase continuă. Mă acuză că în privința înruderii lui Ștefan I mă bazez pe «Cronica inedită a lui Ștefan logofătul». O mai mare minciună decît această afirmație, nici că se poate! Cine citește articolul meu vede că folosesc *toate documentele și cronicile* acolo unde trebuie, și din comparația mai ales a documentelor, trag concluzia. Pentru D-l B. însă concluzia mea nu este nouă, căci, pe baza textului cronicii log. Ștefan, a afirmat acelaș lucru și D-l Mihaile Costăchescu în colecția sa de documente! Ori D-l M. C. după ce reproduce din cronică pasajul care rezumă documentul dat de Ștefan I la 2 Iulie 1938, se mulțamește, *fără o altă documentare*, să-i sublinieze însemnătatea: «Documentul, cum se vede, era foarte important, căci ne arată frații lui Alexandru cel Bun, toți cunoscuți, afară de Alexandru»¹⁾. Atît și nimic mai mult!

D-l B. se indignează că am pretenția să spun că vin cu precizuni cînd citatul din cronică log. Ștefan e... întocmai ca la D-l M. Costăchescu: «...citația textului în chestiune, din cronică amintită, e întocmai ca la d. Costăchescu, și atunci care e *precizarea* ²⁾ d-lui Duzinchevici?»³⁾. Cu alte cuvinte: orice izvor publicat de cineva nu poate fi folosit decît de editor, căci altfel riști să nu fii original și să aduci precizări!

Nu se mulțamește D-l B. numai cu copilăriile de mai sus, ci mă mai acuză odată, gratuit, că nu folosesc izvoarele: «E curios cum D-l Duzinchevici care în articolul D-sale se vede că s-a străduit să aducă lucruri noi cu privire la cei doi Domni moldoveni, amintiți mai sus, *n-a încercat să meargă direct la izvoare...*»⁴⁾. Ori, după cum am spus și mai sus, eu am folosit *toate documentele*, lucru care nu s-a făcut pînă acuma.

Acuzația că nu m-am dus la Academia Romînă, ca să studiez direct manuscrisul cronicii log. Ștefan, nu este serioasă. *Folosirea în original a manuscrisului nu mi-ar fi adus nimic nou.* Să se compare pentru aceasta textul cronicii folosit de

1) Mihaile Costăchescu, Documente moldovenești înainte de Ștefan cel Mare, I, Iași 1931, p. 17.

2) Sublinierea d-lui B.

3) Damian P. Bogdan, Despre Domnii moldoveni..., p. 165. Constaterea identității dintre citația făcută de mine și textul D-lui Costăchescu, nici nu trebuia subliniată de D-l B. căci eu citez în notă, așa cum se cuvine, pe D-l Costăchescu.

4) Damian P. Bogdan, Despre Domnii moldoveni..., p. 165.

mine după D-I Costăchescu și textul reprodus de D-I B. după manuscrisul Academiei: tot ce mă interesează în legătură cu problema tratată se găsește în citatul Costăchescu. Dar să dovedesc. În Costăchescu: «Avut-au Roman Vodă șese fii, anume: Alexandru, Bogdan, Ștefan, Mihail, Iorga și alt Alexandru...¹⁾. La Damian P. Bogdan: «Avut-au Roman Vodă 6 fii, anume: Alexandru, Bogdan, Ștefan, Mihail și Iurga și alt Alexandru»²⁾. După cum vedem, acuzația D-lui B. nu este decât insinuaare perfidă, pe care o socotește argument științific!

E bun tot ce spune d-l B. despre cronica log. Ștefan, dar oricât ar insista D-sa, pe mine, preocupându-mă cu totul alte probleme și nu cronica în sine, *nu mă interesa și ca atare n-avea niciun rost să discut cronica pe baza celor scrise până acum despre ea*. A mi se imputa aceasta, înșamnă înconștiență! Pe mine mă interesa documentul dela Ștefan I rezumat în cronică și nicidecum cronica.

Mențin și aici că nu avem document dela Iuga din 28 Noemvrie 6908. Cînd ai numai o bucată dintr-un întreg, nu poți afirma că ai întregul. Așa este și cazul cu documentul lui Iuga, rupt în divanul domnesc, și din care s-a găsit o singură bucată. Poate că-i greu să te pronunți asupra autenticității documentului original, cînd nu ai la îndămină decât un crîmpeiu din el. Dar chiar dacă toată argumentația mea în legătură cu acest document ar fi greșită, concluziile lucrării tot nu s-ar schimba.

D-I B. este atît de dornic să mă înjosească, încît nu se rușinează, în acușările sale, să recurgă și la minciuni. Din felul cum scrie D-sa, ar rezulta că, pentru a stabili înrudirea lui Ștefan I cu Mușatinii, m-am folosit numai de două documente: de cel din 18 Noemvrie 1393 dela Roman I și de cel din 2 Iulie 1398 păstrat într-o tălmăcire prescurtată, tîrzie, și apoi în cronica log. Ștefan. Te prinde mirarea în fața unor asemenea acușării total neîntemeiate! Eu folosesc, după cum am mai spus, și după cum poate vedea oricine în articolul meu, *toate documentele* care pot ajuta la dezlegarea problemei. Dar nerușinarea D-lui B. nu se oprește aici. Cu o perfidie, pe care nu i-am putut-o bănuî până acum, criticul Bogdan pune față în față doc.

1) Mihail Costăchescu, op. cit., p. 17.

2) Damian P. Bogdan, Despre Domnii moldoveni..., p. 169.

lui Roman I din 18 Noemvre 1393 cu acel din 2 Iulie 1398 dela Ștefan I, păstrat, după cum am arătat, și în cronica log. Ștefan, și subliniază că «primul act ne este cunoscut în text autentic, original slav, (iar) cel de al doilea nu ne este cunoscut decît prin a treia mînă», cu alte cuvinte *un izvor nesigur*, pe care totuș eu am îndrăznit să-l folosesc, bine înțeles în legătură cu *toate documentele cunoscute*, ceia ce uită criticul să arăte. Rezultă că concluziile mele bazate pe un izvor de «a treia mînă», nu sînt bune. Atunci să vedem concluziile criticului: D-sa emite ipoteza că au fost doi membri ai familiei domnitoare cu numele de Ștefan. Unul, cel menționat de doc. din 18 Noemvre 1393, și care ar fi murit «curînd după sfîrșitul lui Noemvre 1393» și «cel de al doilea personaj e Ștefan, după relația cronicii lui Axintie Uricariul — (D-l Bogdan dovedește că log. Ștefan n-a fost alcătuitor de cronică, ci numai copist al cronicii lui Axintie Uricariul *fiu* (sic!) ¹ al lui Roman Mușat — ca atare și îndrituit să domnească — și care a și domnit» ¹). Iată cum un izvor de «a treia mînă» e bun pentru concluzia criticului, dar nu și pentru a mea! Dar care este deosebirea dintre concluziile noastre? A D-lui B., bazată pe o cercetare *aprofundată* — un singur document de «a treia mînă» și cu o metodă *riguros științifică* — vorbărie goală care nu ajută cu nimic rezolvarea problemei puse — am arătat-o mai sus; concluzia mea este aceasta: «...documentele ar îndreptăți să afirmăm cu oarecare *probabilitate* că Ștefan este fiul lui Roman I» ²). Deci, așa zisa metodă științifică a D-lui B. *a dus exact la concluzia la care am ajuns eu*, lucrînd «neștiințific»! *Un om cînstît* ar fi trebuit să recunoască aceasta, dar nu să-și însușească părerea altuia pe care s-o prezintă apoi ca pe a sa. Dar mă întreb: *ce a urmărit D-l B., prin așa zisa recenzie a D-sale, cînd ajunge tot la concluzia lucrării mele?* Oare ca să-mi dea din nou ocazia ca să-l demasc ca pe un om pătimăș și lipsit de scrupule?

Micul plagiat de mai sus nu este singurul în articolul D-lui B. Legîndu-se de o notă din articolul meu (nota 2 p. 12 a extrasului), în care semnalam că în lucrarea D-lui I. Mînea «Po-

1) Damian P. Bogdan, Despre Domnii moldoveni..., p. 173—174. Sublinierea este a mea. Ca model de limbă romînească a d-lui Bogdan, semnez: *fiu al lui Roman*».

2) Gh. Duzinchevici, Precizări..., p. 11.

melnicul M-rii Bistrița» (Cercetări Istorice V-VII și VIII-IX₁) nu sînt trecuți Domnii Ștefan I și Iuga — fapt care se datorește lipsei de precizie în comentariile care însoțesc pomelnicul, — D-l B. vine cu o explicație care *a fost dată mai înainte de D-l V. Motogna*¹⁾ și pe care nu-l citează !

Mi se mai impută că n-am explicat ce însemnează оулогын, adăugîndu-se, bineînțeles, că subsemnatul «trebuia să aprofundeze bibliografia chestiunii»²⁾. Oare este așa ? În articolul meu am căutat să arăt, în ceia ce privește pe Iuga : ce grad de rudenie este acesta cu Ștefan I și să fixez datele scurtei domnii a lui Iuga. *N-am intenționat să scriu altceva !* Și atunci ce mă privea să explic atributul оулогын ? A acuza pe cineva că nu cunoaște bibliografia într-o chestiune pe care *nici nu s-a gîndit s-o trateze*, căci nu era în legătură cu problema pe care căuta s-o rezolve, este dovada lipsei de scrupule a criticului Bogdan, care nu-și alege mijloacele atunci cînd vrea să atace.

Nu mai puțin interesant este și rezumatul francez al criticii D-lui B. Aflăm din acest rezumat, de exemplu, că originalul documentului dela Iuga din anul 6908 există, cînd adevărul e că avem numai un crîmpeiu din el ; se dă drept rezultat al cercetărilor D-lui B. afirmația că Ștefan I e fiul lui Roman I, ceia ce este un neadevăr, după cum am arătat mai sus. Acelaș rezumat francez mai pune pe sama D-lui Bogdan explicarea terminului оулогын, fiind, prin această afirmație, *în contradicție cu textul românesc* al articolului, în care chiar criticul recunoaște că explicația cuvîntului slav este a D-lui Petre P. Panaitescu.

Cred că din rîndurile de mai sus se desprinde clar personalitatea D-lui Damian P. Bogdan : un om pătimaș, lipsit de scrupule, gata să folosească și minciuna, numai pentru a face lovitura mai puternică ; un om care face paradă de erudiție de ieftină calitate, etc. Un exemplu elocvent al acestei afirmații îl constituie : 1) paragraful intitulat «Contemporaneitatea pomelnicului dela Bistrița», în care nu spune **absolut nimic**, ci profită de ocazie spre a-și anunța o viitoare lucrare ; 2) notele 4 și 7 dela pag. 167, în care ni se arată calea pe care a trecut cro-

1) V. M o t o g n a, Pomelnicul dela Bistrița și cei dintâi Domni ai Moldovei, în Insemnări ieșene, anul IV, vol. X, No. 4, p. 108 ; Damian P. B o g d a n, Despre Domnii moldoveni..., p. 174. Articolul d-lui Motogna este folosit de D-l B. la pag. 175, dar în legătură cu altceva.

2) D a m i a n P. B o g d a n, Despre Domnii moldoveni..., p. 176.

nica log. Ștefan și cea a lui Axinte Uricarul până a ajuns în proprietatea Academiei Române. Se menționează chiar și data legii care a înlesnit Academiei dobândirea acestui manuscris al lui Axinte Uricarul; 3) nota 6 dela pag. 174-175, în care se dă bibliografia asupra lui Iurg Koriatovici, absolut de prisos într-o critică asupra unei lucrări în care nu se tratează despre acest personaj. Pentru a lungi nota, D-1 B. ne mai dă data și persoana dela care Academia a cumpărat cutare manuscris! Nu este ceva patologic în toate aceste manifestări ale criticului Bogdan?

Mă mai miră un lucru și nu pot evita să nu-l subliniez aici. În fascicolul I al Revistei Istorice Române (Cuvînt înainte, p. 5) se arată motivele care au determinat pe anumiți istorici să scoată această revistă. Între alte motive, aflăm că se simțea nevoia «unei critici competente, oneste și severe, prezentată în acelaș timp într-o formă urbană...». În urma celor publicate de D-1 Damian P. Bogdan însă, Revista Istorică Română s-a abătut dela acest frumos scop. *Mai mult decît orice, îi lipsește D-lui Bogdan onestitatea.* Cine acuză pe cineva recurgînd la minciuni și abilități, așa cum face D-1 Bogdan, nici nu poate avea pretenția să se numească onest. Mă miră că Revista Istorică Română, pornită la drum pentru îndreptarea atîtor rele și pentru astuparea atîtor goluri din istoria noastră, și care are un comitet de specialiști în fruntea ei, — și unii dintre aceștia m-au apreciat și mă apreciază, — a putut publica între articole chiar, cu rezumat francez, ca să ia act și străinătatea, o *critică minci-noasă și perfidă.*

Dacă cumva D-1 Damian P. Bogdan nu îndeplinește decît rolul de coadă de topor la o persoană care stă în umbră și care are interes să mă compromită, o rog insistent, nu să iasă din ascunziș, ci să-și aleagă un mai inteligent executor al dorințelor sale.

Cluj, Iunie 1940.

Gh. Duzinchevici

Tatăl și Logodnicul

de Anton Cehov

— Am auzit că te -nsori ! — se adresă lui Petru Petrovici Milkin, unul din cunoscuții săi, la un bal ce avea loc la o vilă.
— Pe cînd logodna ?

— De unde ai scos dumneta că mă -nsor ?—izbucni Milkin. — Ce prost ți-a spus asta ?

— Toată lumea o spune, ș-apoi se vede după toate cele... N-are niciun haz să te-ascunzi... Ți se pare că noi nu știm nimic, dar noi îți cunoaștem toate socotelile ! he-he-he... Se vede după toate... Zile întregi petreci la Kondrașkini, acolo stai la dejun, la masă, le cînți romanțe... Te plimbi numai cu Nastenka Kondrașkina, îi aduci flori... Cine nu vede toate astea ! Dăunăzi mă întilnește însuș Kandrașkin-tatăl și -mi spune că afacerea voastră e cași hotărîită și că îndată ce vă mutați în oraș, faceți nunta... Dă Doamne să fie așa ! Nu atît de dumneta mă bucur, cît de însuș Kandrașkin... Are șapte fete sărmanul ! șapte fete ! Știi dumneta ce înseamnă asta ? Macar una de l-ar ajuta Dumnezeu s-o mărite...

— Ei lucrul dracului... — se gîndi Milkin. — Aista-i al zecelea care -mi spune despre căsătoria cu Nastenka. Și de unde au scos-o ei lua-i-ar dracul pe toți ! De acolo că stau la masă în fiecare zi la Kandrașkini, și mă plimb cu Nastenka... Nu mai merge așa, trebuie să pun capăt acestor zvonuri, căci altminteri nici nu știi cum te însoară blestemații iștia ! am să mă duc mine să mă explic cu imbecilul ista de Kandrașkin, ca să nu mai tragă nădejde degeaba, ș-apoi... sănătate !

A doua zi după discuția descrisă, Milkin, simțînd în el sfială și oarecare teamă, intră în cabinetul consilierului de curte Kandrașkin.

— A, Petre Petrovici ! îl întâlnești stăpînul casei. — Ce mai zici ? Ți s-a urît, ingerule ? he-he-he... Nastenka vine îndată... A fugit pentru un minut la Gusevi...

— Eu, la drept vorbind, n-am venit la Nastasia Kirilovna, îngînă Milkin, frecîndu-și de emoție un ochiu : — ci la dumnevoastră... Trebuie să vorbesc cu dumnevoastră despre anumite lucruri... Mi-a intrat ceva într-un ochiu...

— Și despre ce anume vrei să-mi vorbești ? — clipi cu un ochiu Kandrașkin. — He-he-he... Dar ce ești așa de timid astăzi ? Ah, tinereță, tinereță ! Mare năcaz cu voi, tinerii ! Știu eu despre ce vrei să-mi vorbești ! He-he-he... De mult trebuia s-o faci...

— La drept vorbind... într-un fel... chestia, vedeți, stă într-aceia că eu... am venit să-mi iau rămas bun dela dumnevoastră... mine plec...

— Adică cum pleci ? — întrebă Kandrașkin, holbînd ochii.

— Foarte simplu... Plec și pace bună ! Imi dați voe să vă mulțămesc pentru ospitalitatea dumnevoastră amabilă... Ficele dumnevoastră sînt așa de bune... Niciodată n-am să uit clipele pe care...

— Dă-mi voe... — se roși Kandrașkin. — Nu te prea înțeleg... Firește, fiecare om are drept să plece... Dumneata poți să faci tot ce-ți place, dar, dragul meu, dumneata... dai înapoi... Nu-i cîstit asta ?

— Eu... eu... nu știu, cum adică dau înapoi ?

— Veneai la noi toată vara, mîncai, beai, ne dădeai speranțe, făceai aici serenade cu fetele toată ziua și toată noaptea și deodată, poftim, plec !

— Eu... eu nu dădeam speranțe...

— Desigur, n-ai făcut nicio propunere, dar oare nu se vedea încotro duce purtarea dumitale ? În fiecare zi luai masa, te plimbai la braț cu Nastenka nopți întregi... Oare asemenea lucruri se fac așa fără nici un scop ? Numai logodnicii minîncă în fiecare zi, și de n-ai fi logodnic, crezi că te-aș mai hrăni de pomană ? Așa-i ! Nu-i cîstit asta ! Nici nu vreau să aud ! Fă imediat propunere, căci altfel eu...

— Nastasia Kirilovna i-o fată foarte drăguță... o domnișoară bună... Eu o stimez și... o soție mai bună decît ea nici n-aș dori, dar... noi nu ne potrivim în idei, în păreri.

— Și asta-i o pricină ? — zîmbi Kandrașkin. — Numai asta ? Suflețelul meu, cum crezi tu că se poate găsi o soție care să samene în păreri bărbatului ? Ei, tinere, tinere ! Sfîntă naivitate ! Cînd te pocnește cu cite o teorie, te apucă căldurile... he-he-he... Zău așa... Acum nu vă potriviți în păreri, dar veți trăi puțin împreună și toate asperitățile acestea s-or netezi ca prin farmec... Pavajul cît e nou, mergi greu pe el, însă după ce s-a învechit puțin, devine admirabil.

— Așa-i, dar... eu nu sînt vrednic de Nastasia Kirilovna...

— Ba ești vrednic, foarte vrednic ? Nu vorbi fleacuri ! Ești un băiat bun !

— Dumnezeuastră nu cunoașteți toate defectele mele... sînt sărac...

— N-are a face ! Ai leafă și ce-ți mai trebuie...

— Sînt... un bețiv...

— Nu te-am văzut niciodată beat ! făcu cu minile Kondrașkin.—Tinerimea nu poate să nu bea. Am fost și eu tînăr... îmi plăcea și mie vinul. Fără asta nu se poate...

— Eu însă... beau cu patimă... Am un vițiu moștenit !

— Nu cred ! Un băiat așa de cuminte și să bea cu patimă ! Nu cred !

— Nu-i chip să-l înșeli pe dracul ista ! — se gîndi Milkin. Vrea cu orice preț să scape de fete !

— Pe lingă că sufăr de patima băuturii, — continuă el cu glas tare, eu mai am și alte viții. Iau mită...

— Puicule, dar cine n-o ia ? He-he-he. Ai găsit cu ce să mă uimești !

— Și afară de asta eu n-am drept să mă însor până nu voi afla hotărîrea soartei mele... V-am tănuțit până acuma, dar astăzi trebuie să aflați tot... sînt dat în judecată pentru delapidare...

— Dat în judecată ? — incremeni Kondrașkin. M-da... o noutate... Nu știam asta. Ai dreptate, nu poți să te însori până nu s-a hotărî soarta ta... Ai delapidat mult ?

— O sută patruzeci de mii.

— Mn-da... sumă mare ! Intr-adevăr miroasă a Sîberia istoria asta... Iaca așa se poate prăpădi fata fără nicio vină. Atunci nu-i nimic de făcut, Dumnezeu cu tine...

Milkin respiră ușor și întinse mîna spre pălărie...

— Dealtfel, continuă Kandrașkin, după cîteva clipe de gîn-

dire, dacă Nastenka te iubește, ea poate să meargă acolo cu dumneta. Ce fel de dragoste e aceia care se teme de sacrificii? Și afară de asta gubernia Tomsk e foarte fertilă. În Siberia, dragul meu, se trăește mai bine decît aici. Eu însumi aș pleca, dacă n-aș avea familie. Poți să faci propunere!

— Încăpăținat al dracului! — se gîndi Milkin. Și-ar fi dat fata chiar după necuratul, numai ca să scape de ea.

— Asta încă nu-i tot, continuă el cu glas tare. Are să mă judece nu numai pentru delapidare, dar și pentru falș.

— Tot una! Aceiaș pedeapsă!

— Pfu!

— Dar ce dracu scui pi așa de tare?

— Ascultați-mă, nu v-am mărturisit încă tot... Nu mă siliți să vă dezvălui ceia ce alcătuește taina vieții mele... o taină grozavă!

— Nu vreau să cunosc tainele dumitale! Fleacuri!

— Nu-s fleacuri, Kiril Trofimici! Cînd veți auzi... cînd veți afla cine sînt, aveți să vă îngroziți... Sînt ocnaș evadat!

Kondrașkin sări cițiva pași îndărăt ca mușcat de un șerpe și încremeni pe loc. Un minut stătu el fără să scoată niciun cuvînt, privindu-l pe Milkin cu ochii plini de groază, apoi căzu în fotoliu și spuse cu glas schimbat:

— Nu mă așteptam, gemu el. — Pe cine am încălzit la pieptul meu! Pleacă! Pentru numele lui Dumnezeu pleacă! Să nu te mai văd! Oh!

Milkin luă pălăria și porni triumfător spre ușă.

— Stăi oleacă! îl opri Kondrașkin. — Cum se face că nu te-au prins până acuma?

— Trăesc cu un nume străin... E greu să mă prindă...

— Poate vei trăi așa chiar până la moarte, fără ca nimeni să nu afle cine ești dumneta... Mai stăi! Acuma ești un om cînstit, te-ai pocăit demult... Dumnezeu cu tine, lasă să fie așa, însoară-te deci!

Pe Milkin îl trecură sudorile... A minți dincolo de ocnaș evadat era imposibil, și-i rămînea numai să fugă în mod rușinos, fără să mai zică ceva... Și el era deja gata să se răpeadă la ușă, cînd îi veni în cap o idee...

— Ascultați-mă, încă nu știți tot! — spuse el. — Eu... sînt nebun, iar smîntiții și nebunii n-au voe să se -nsoare.

— Nu cred! Nebunii nu judecă așa de logic...

— Probabil, nu vă dați samă dacă vorbiți așa ! Nu știți oare că mulți nebuni sînt nebuni numai într-o anumită vreme, iar în intervale nu se deosebesc prin nimic de ceilalți oameni ?

— Nu cred ! Nu vorbi degeaba !

— Atunci am să vă aduc un certificat dela doctor !

— În certificat am să cred, iar în dumneta nu... bun nebun, nimic de zis !

— Peste o jumătate de ceas vă aduc certificatul, deocamdată la revedere...

Milkin apucă pălăria și se răpezi afară. După vreo cinci minute, el intra deja la prietinel său doctorul Fitiuev, dar, din nefericire, nimeri la el tocmai în momentul cînd acesta își po-trivea coafura după o mică ceartă cu soția sa.

— Dragă prietine, vin la tine cu o rugăminte !—se adresă el doctorului. — Iaca despre ce-i vorba : vor să mă încurce cu orice preț... ca să scăp de năpasta asta, m-am gîndit să mă dau drept nebun... procedeu hamletian oarecum... Înțelegi, nebunii nu pot să se însoare... fii un adevărat prietin și dă-mi un certificat cum că sînt nebun !

— Tu nu vrei să te însori ?—întrebă doctorul.

— Pentru nimic în lume !

— Atunci nu-ți dau niciun certificat,—spuse doctorul, atin-gindu-și coafura. Cine nu vrea să se însoare, nu-i nebun, ci dimpotrivă, cel mai inteligent om... Cînd însă ai să vrei să te însori, atunci să vii la mine să-ți dau certificatul. Atunci are să se vadă bine că ai înebunit.

Traducere de A. Zacordoneț

Destin italian

Italia : o țară de sfinți și martiri, de căpitani, de artiști și oameni de știință. Mulți s-au apropiat de ea, înminunați, puțini au iubit-o și o iubesc în adevăr. E un semn al nevolniciei lor.

Istorieea milenară a poporului italian, dela fondarea Romei, până la epoca glorioasă a imperiului, dela Renaștere, la Unitate și până acum, la crearea noului imperiu fascist, a însemnat o continuă operă de civilizație, al cărui primat l-a deținut, chiar cînd îi era negat de cei ce nu făceau decît s-o îmiteze în misiunea eroică a destinului său imperial.

În adevăr, niciun popor n-a dominat tot timpul, ca poporul italian. Și Papini zugrăvește minunat, într-o sinteză demnă de geniul său, aspectele acestui primat italian în istorieea omenirii : «Până în secolul al V-lea a dominat cu armele și cu legile ; dela secolul al VI-lea, cu doctrina Bisericii Romane ; din secolul al XI-lea, cu hegemonia mercantilă și maritimă ; din secolul al XIV-lea până la sfîrșitul secolului al XVI-lea cu splendoarea artei și prestigiul cunoștințelor ; din secolul al XVI-lea, cu încîntările muzicii și ale științelor — dela Monteverdi la Verdi, dela Galileu la Marconi ; la începutul secolului al XIX-lea, un italian, Napoleone, a vrut din nou să domine Europa cu armele și legile ; puțin după aceia, un alt italian, Mazzini, a vrut s-o unească cu fraternitatea unui misticism civic ; acum în secolul al XX-lea poporul italian începe iar să domine Europa cu biruințele din ce în ce mai mari ale formulei și practicei politice, iar în Africa, prin cuceririle armatei și cu opera civilizației sale». — «Italia mia».

Istorieea italiană nu cunoaște o soluție de continuitate, pentru că spiritul italic apare luminos în toată evoluția istoriei, chiar

cînd o primă impresie ar putea să ne aducă o concluzie că sîntem în fața unei epoci de decadență. Oare Evul mediu—epoca ce a fost considerată «barbară» și «întunecată» — nu apare azi bogată de cuceririle spiritualității creștine italiene, dela Sf. Augustin la Sf. Benedict, dela Sf. Toma d-Aquino la Sf. Francisc? Dar acele mănăstiri-școli, ce au păstrat mereu viu patrimoniul sfînt al romanității și au prilejuit apoi acele «studia humanitatis», ce au creat omul nou? Renașterea chiar, cu splendorile realizărilor sale, nu apare ca un contrast cu practica politică? Și tocmai în această epocă, Machiavelli crează o filosofie a politicii, ce va contura în liniile sale fundamentale, statul contemporan.

Dacă am privi în aspectele ei de atîtea ori seculare, istoria acestui popor, atît în epoca lui păgînă cît și în cea creștină, și am cerca să desprindem «*Stilul italic*», el ne-ar apărea deslușit în acea viziune simplă și clară, unitară și organică a unui idealism ce se înalță spre culmile necuprînsului, nu ca un reflex al unui concept abstract, — ce caracterizează de pildă cartezianul stil francez — ci dintr-un profund senz al realității, a idealului ce-și are limitele sale naturale în real. De aceia în ierarhia valorilor italice a primat și a dominat politicul. Acesta și-a găsit cea mai desăvîrșită expresie în acea *Pax romana*, ce vrea să însemne, întainte de toate, biruința elitelor creatoare.

Liberale Netto

Norii

Pe oceanul liniștit
Al cerului senin de vară
Corăbiile s-au pornit...

Alunecă ușor în sară
Din nesfîrșit în nesfîrșit
Spre niciun port, spre nicio țară...

Aurel Ivănescu

Regelui Mihaiu I

la suirea Sa pe Tron

Nu din nădejdi trăește o domnie,
Căci numai fapta-i trăitoare -n veac.
Domnind, să nu uiți că poporul dac
E blînd și iubitor de omenie.

Nu suferă drept lege bunul plac
Și-l răzvrătește orișice urgie ;
De-aceia, Sire, gîndul Tău să fie
Balsam pe răni, nu împilări și jac !

Să nu te lepezi de iubirea Țării,
Să o ferești de mîna -nstrăinării,
Și trupul ei să nu i-l arzi pe rug !

Te prinde -n hora datinii curată
Și fii al gloatei, nu stăpîn pe gloată.
La toate fii verigă, nu lăntug !

Gh. A. Cuza

Hanul din Sărărie

de Constanța Niculiță

O carte de amintiri nu trebuie judecată cu obiectivitatea răce a criticei literare care cere ficțiunii să dea iluzia realității. Procesul de creație, de data aceasta, este mult mai complex. Pentru autorul însuș lumea amintirilor trebuie să se detașeze din din toate legăturile subiectivității, să se impună oarecum ca o realitate exterioară. În felul acesta crîmpeele de viață descrise pot deveni valabile pentru acei care nu au putință să le cunoască decît *numai* din lectură. Tehnica aceasta este foarte grea. Grea pentrucă, mai întăiu, autorul, în momentul creației, nu-și poate da bine samă cît suplinește cu propriile sale imagini interioare golurile pe care cetitorul n-are cum le umplea. Al doilea, este grea, pentrucă autorul poate cădea în prețiozitatea unei literaturizări distrugătoare a vieții autentice, pe care vrea s-o închidă în scrisul său.

Autoarea volumului de față a știut de foarte multe ori să învingă aceste dificultăți. În deosebi, — afară de cîteva pagini, prospețimea exuberanței tinerești este mai totdeauna prezentă. Sinceritatea cu care și-a privit trecutul se desprinde din mai toate scenele înfățișate. În pasajele descriptive distonează uneori reminiscențele din lecturile autoarei. Ni se făgăduesc și alte volume. Dorim ca în ele să găsim tot mai multă *viață* și tot mai puțină literatură.

Gr. Scorpan

Moldova

Pășeau din veac cirezile de bouri,
De niciun fel de foșnet învrăjbite,
Cînd, fără veste, rugi de corn, pornite
Din Maramureș, dat-au lungi ecouri...

Cum curg torențele nestăvilite
De grindini, risipite dintre nouri,
Așa curgeau, spre-adîncuri de cavouri,
Cirezile de bouri risipite...

Și Dragoș-Vodă, primul din Mușatini,
Cu buzduganul său, pe fruntea lată
A bourului dîrz crestat-au slova

Descălecării vechii noastre datini.
Au zis apoi: «Fii binecuvîntată,
Tu, țara mea, cu numele *Moldova!*»...

D. Florea-Rariște

Profesorul în noul stat naționalist legionar

Monitorul Oficial din 2 Noemvrie a. c., publică Legea pentru adaptarea învățămîntului superior la nou întemeiatul stat legionar.

Economica legii se referă la corpul didactic universitar.

Ea prevede verificarea numirilor în învățămînt și merge dela cercetarea activității didactice și științifice până la controlul ținutei morale și publice, a profesorului. Nu se mărginește deci la stricte considerente universitare, ci își extinde raza investițiilor până la activitatea extrașcolară, pornind dela ideia că profesorul nu este numai un om al laboratorului sau al catedrei sale, ci mai ales un important factor de directivă și pilduire în lăuntru societății.

Scopul legii este evident. El urmărește purificarea cadrelor academice de acele elemente care prin definiție și activitate nu se vor putea adapta niciodată statului legionar și aspirațiilor sale.

Legea își propune o severă triare din care să se aleagă griul de neghină. Vor rămînea cei susceptibili de încadrare în noua spiritualitate. Ceilalți vor pleca. Numai adîncirea și stăpînirea specialității didactice nu justifică păstrarea catedrei. Ce folosesc ecuații și coeficiente, analize de eprubetă și formule de laborator, dacă alături de ele nu palpită și celelalte probleme mari ale vieții neamului? Migăloasa cercetare științifică este desigur folositoare. Dar mai folositoare este privirea de sinteză aruncată peste orizontul contemporanului. Profesorul nu trebuie să fie un izolat, ci un trăitor în vîltoarea vieții, bătut de vîntul aspru al realităților; o plantă crescută în brazda datinii și ridicată spre cerul năzuințelor românești.

Statul naționalist vine să modifice formula atît de scumpă democrației «*studentul la carte*», formulă prin care, până mai

ieri, tineretul a fost sistematic îndepărtat dela pregătirea adevăratei sale chemări de elită conducătoare.

Desigur, studentul la carte, în primul rînd, dar o carte legată cu viața din afară; legată de ritmul viguros prin care neamul bătătorește calea progresului; o carte care să nu excludă lumea mare ci dimpotrivă să o implice; o carte care să caute, pe cît cu putință, să adîncească legătura tainică dintre cauza și efectul fenomenelor exterioare, limpezindu-le țelurile; o carte a cărei sămînță să fructifice prin rîvna ideală și avîntul creator al profesorului.

E cunoscută îndeobște soarta buchii veștede învățată pe din afară, papagalicește. Citită azi, uitată a doua zi după examene, ea a creat pretutindeni generații întregi de bîcșnici intelectuali, incapabili de a îmbrățișa vastele întinderi ale actualității și călcînd pe urma fanaticilor, fiindcă ochelarii rutinei de specialitate nu le-a îngăduit să vadă și altceva. Cartea lipsită de profesor însemnă prea puțin, sau mai bine zis, nimic.

Dar profesorul nu poate crea un tineret viguros, fără ca să fie el mai întăiu, animat de o credință, de o linie directivă spirituală. *El trebuie să fie preot și nu șobolan de altare. Să creadă ca un mistic, căci numai așa va ajunge să împrumute și celor dimprejur ceva.*

Evoluția gîndului politic din România a izbutit la biruința legionară. Pentru ca această biruință să se poată proiecta cît mai departe în timp, se cere să fie înscăunată în primul rînd în școli, printre profesori, educatorii firești ai tinerelor vlăstare. Căci generațiile viitoare se formează după chipul și asemănarea învățăturilor primite în instituțiile de înaltă cultură.

Correspunde oare corpul profesoral dela noi acestor imperative? Este el capabil ca, afară de cunoștințele științifice, să asigure și continuitatea devenirii naționaliste? Nu, hotărît nu!

Profesorii naționaliști din Universități, acei ce s-au verificat prin ani de zbucium și au înfruntat toată gama prigoanelor democrației, îi numărăm pe degete.

Alături de ei, păstrînd o ținută corectă, dar indiferentă față de ideologia noastră, se mai pot alinia cîțiva alții, tot atît de pușini. Pe aceștia statul legionar îi va menține în funcție, desigur, dar le va cere în schimb să părăsească regretabila inacțiune de până acum și să pășească pe linia apostolatului fervent și susținut.

Ce devine însă marea majoritate alcătuită din toți înrăiții hrubelor masonice și cirdașii intereselor jidovești? Ce devin adversarii noștri firești care ne-au combătut dealungul anilor, în numele tuturor internaționalelor? Acei directori de reviste umanitariste care, până mai ieri, batjocureau munții gigantici ai Apusului fiindcă îndrăzneau să nu încapă în lentila microscopului lor? Și toți ceilalți țircovnici docti, rumegînd încă în staulul catedrei paele filosofice adunate depe bulevardele Parisului, și catastrofînd cu gingăveala lor serii întregi de studenți?

Aceștia vor avea de răspuns intențiunilor legiuitoare.

Legea nu vine să moralizeze. Ea nu face decît să apere ființa statului. Pe unii îi îmbrățișează. Altora le întinde mini iertătoare. Dar aceleași mini vor ști să deschidă larg geamurile astupate lăsînd să intre în cetatea tuturor înstrăinărilor aerul limpede și înouitor al culmilor naționaliste.

Nu de bișgueli siropoase are țara nevoie. Realitățile sînt prea aspre, dezideratele lor prea tragice, pentru a mai fi vreme de împărțit firul dialecticei în paisprezece. Ne-am săturat de profesorii vorbind profesoral. Nu microcosmul studiat în laboratorii poate explica complexul existenței. Societatea se guvernează după alte legi decît celulele biologicului. Altele sînt coordonatele sale. Factorii ei politici, sociali și economici sînt nestatornici și tulburi ca unda. Ei nu pot fi fixați în legi imutabile și nici disecați în sălile de anatomie.

Zodia mistologilor democrației și a ierofanților adonhirmici a apus pentru totdeauna.

În locul lor vor veni echipele tinere ale făurarilor cugetului eroic și combativ, — așchii de cremene rupte din stîncă neamului pentru a-i dura catapeteazma spiritualității băștinașe.

Vremile nouă se întemeiază pe ctitorii nouă.

Una din aceste ctitorii, în latura cea mai gingașă a ființei unui popor, care este cea a cugetului, ne este dăruită astăzi de legea învățămîntului superior, dispunînd adaptarea profesorilor la ritmul trepidant al victoriei naționaliste.

Ea cade grea ca o lespede de mormînt pe erorile trecutului și așterne prag temeinic lumii care începe și de care sînt legate toate nădejtile de mai bine ale românismului.

Gh. A. Cuza

Pămînt înstrăinat

Voiu mai vedea, vreodată -n viață, oare
Cum s-arcuesc în depărtări, alene,
Frumoasele cîmpii basarabene
Și holdele de grîu scăldate -n soare?

Voiu mai vedea eu mîndrele llene,
Ingenunchind, în zi de sărbătoare,
Lîngă troițe cu Iisus, ce moare
De pîngărirea mînilor viclene?

Voiu mai vedea, voiu mai vedea vreodată,
Departe -n zare, morile de vînt,
Legînd văzduhu-albastru de pămînt?

Voiu mai vedea hotarul de-altădată
Și florile și turmele de oi?
O, cît vom stăpîni durerea -n noi?...

D. Florea-Rariște

Buletin universitar

Profesori universitari scoși la pensie

Se știe că francmasonii dela Academia Română reușise ca, pe lângă alte avantaje (ca de exemplu bilet gratis cls. I pe C. F. R.), să-și prelungească magnificența și la Universitate încă cu cinci ani, să iasă adică la pensie la vîrsta de 70 de ani, în loc de 65.

Dar la 22 Sept. 1940 s-a dat o lege prin care privilegiile academicienilor au fost anulate, și ca urmare au fost scoși la pensie pe ziua de 1 Noemvre 1940 D-nii C. Rădulescu-Motru, P. P. Negulescu, D. Pompeiu, Ion Simionescu, Dr. C. Parhon dela Universitatea din București, Vasilescu-Karpen, dela Politehnica din București, E. Racoviță dela Universitatea din Cluj și P. Bogdan, dela Universitatea din Iași, — toți francmasoni; și N. Iorga, instrument inconștient al francmasoneriei.

N. Iorga pierde astfel și Academia de Comerț și Școala de Războiu. Istoricii noștri și toată lumea intelectuală și politică scapă altfel de un om care timp de *patruzeci de ani* a terorizat România, năpustindu-se asupra tuturor oamenilor de valoare, numa fiindcă îndrăzneau să aibă alte păreri decît cele năstrușnice ale lui, și în acelaș timp pompînd *milioane* din budgetul statului pentru plimbările și casele lui mapamondiale, pentru «misionarele» dela Vălenii de Munte și mai ales pentru infini-tele lui cărți și reviste care mișună de aberații.

Omul strîmbătății fizice, intelectuale și morale s-a prăbușit! Coșmarul de patru decenii al Romîniei s-a sfîrșit! Falnicul tribun de odinioară, — o epavă.

Rămas singur, spăimîntat și zăpăcit, Iorga își va aduce aminte că este un Dumnezeu și va căuta să se -ndrepte spre el, dar, vai, totul va fi prea târziu, căci flăcările de sînge ale acelor pe care i-a lovit pe nedrept, îl vor mistui în chinuri groaznice.

Profesori universitari concediați

Ministerul educației naționale a pus în concediu din oficiu pe ziua de 15 Octomvre 1940, până la lămurirea situației lor, pe următorii profesori universitari :

- 1) *Florian Ștefănescu-Goangă* (Cluj).
- 2) *M. Ralea* (București).
- 3) *Istrati Micescu* (București).
- 4) *Gh. Alexianu* (București).

iar pe ziua de 1 Noemvre 1940 pe

- 5) *Iorgu Iordan* (Iași).

Pentru noi situația acestor domni este foarte clară : franc-masoni profitori și teroriști. Așteptăm însă... detalii...

Facultatea de Litere din Iași

Și-a deschis porțile anului școlar curent 1940-1941 cu mari schimbări de profesori.

D-nii I. Petrovici, G. Brătianu și D. Gazdaru au fost mutați la București. D-nii Tr. Bratu (Iulie 1940) și P. Andrei (Oct. 1940) s-au mutat în... cîmpiile elizee.

D-l Iorgu Iordan a plecat la... Moscova. D-nii Dan Bădărău, Octav Botez, Andrei Oțetea, C. Balmuș, Ilie Minea și P. Nicorescu tînjăsc după dînsul. D-l Bîrsănescu tremură de frică.

Pensionarul Janku Botez i-n panică : ori dă înapoi cele citeva milioane mîncate ca profesor nelegal (n-are doctoratul) ori face închisoare.

Un sol german la Iași

Prof. Dr. Heinrich Harmjanz

D-l Dr. Heinrich Harmjanz, profesor de folklor la Universitatea din Frankfurt am Mein, și Hauptreferent în Ministerul de Instrucție din Berlin, invitat de Facultatea de Litere din Iași spre a conferenția la Iași, a sosit la Iași Sîmbătă 26 Oct. 1940

sara, și a stat Duminică, Luni și Marți. În tot acest timp D-sa a fost oaspele D-lui Prof. G. A. Cuza.

În tovărășiea D-nei și D-lui Prof. G. A. Cuza, D-nei și D-lui Prof. G. Pascu, D-lui Irion, directorul Bibliotecii Universității, și D-lui von der Heidt, unul din șefii comunității germane din Iași, Duminică D-sa a vizitat Podu Iloai, Tirgu Frumos și Cotnari.

Din cauza timpului rău n-a putut vizita Hodora și Cucuteni, cum fusese vorba.

Însoțit de D-l G. Pascu și Irion, Luni dimineața D-sa a vizitat Biblioteca Universității, Goliea, Palatul de Justiție și Casa Verde; iar sara, la ora șese, în Aula Universității și-a dezvoltat conferința despre *Natura și problemele folklorului*. A fost prezentat de D-l I. M. Marinescu, decanul Facultății de Litere, și salutat în nemțește de D-l G. Pascu.

Marți dimineața, însoțit de D-l G. Pascu, a vizitat Mitropolia, unde a fost primit de I. P. S. S. Mitropolitul Irineu, Trei Sfetitele și Mănăstirea Cetățuia. Sara a plecat înapoi la București.

În tot acest timp D-sa s-a interesat și de noua situație din România.

Francmasonii

Sunt de mai multe feluri: zidari (propriu ziși), rotari (rotarieni, rotary-club), Bnei Brith, cavaleri de Malta, triumphiul albastru, etc.

Zidarii is cei cu «templu», cap de mort, pestelcă, inițiere, semne și grade.

Rotarii n-au aceste lucruri, dar au aceiaș idelogie și se pupă clandestin cu zidarii.

Bnei Brith este francmasoneria pur jidovească. Mulți din jidovii dela această societate sînt și în cele două creștine de mai sus.

Francmasoneria modernă (zidarii) a fost înființată la Londra la 1717, *rotary-club* la Chicago în 1905, *Bnei-Brith* la Chicago în 1845.

Despre francmasonerie s-a scris enorm. Pentru o răpede orientare, recomandăm:

Léon de Poncins, *La dictature des puissances occultes, La franc-maçonnerie d'après ses documents secrets*, cu bibliografie, Paris 1934, Editeurs Beauchesne, Paris, rue de Rennes 117.

Revue Internationale des sociétés secrètes, publicată de Ligue Franc-catholique, Paris, rue Portalis 11 bis.

În țările românești francmasoneria-i mai nouă. În Moldova a fost introdusă de Ruși în timpul ocupației 1769-1774, și în Muntenia a fost adusă din Franța de tinerii romini care făceau studii la Paris între 1820-1830.

Un studiu despre istoria francmasoneriei la Romini a publicat G. Pascu mai întâiu în *Revue internationale des sociétés secrètes* din Paris și apoi în *Südostdeutsche Forschungen* din München.

O listă a francmasonilor din București a-nceput să publice gazeta *Sfarmă Piatră* din București.

Francmasoneria este o societate secretă, care, supt pretext de umanitate și filantropie, face politică : este democrată, internaționalistă și anti-religioasă. Pentru a acapara puterea-n stat, nu se dă în lături dela infamii și dela crime. De-aceia-i foarte activă în a atrage aderenți, și pentru a-i menține, îi protejează împotriva oricăror oameni de valoare care nu-s de-ai lor. Se năpustește salbatic asupra acelor care-i demască.

Vom reveni cu detalii. Docamdată observăm că francmasonii nu se prea tulbură atunci când vorbești de dinșii fără nume ; dar îndată ce-ncepi să-i numești, sar în sus, căci astfel le strici afacerile și autoritatea.

Incepem a da nume. Observăm însă că noi n-am fost niciodată în vreo lojă masonică sau în vreo tavernă rotariană ca să-i fi putut cunoaște personal pe cavalerii capului de mort și afiliații lor rotarici. Noi i-am identificat prin propriile noastre forțe, în primul rînd prin metoda directă : ești farmazon !

Cine se va crede... nedreptățit, să binevoiască a ne scrie o scrisoare, prin care să afirme, pe cuvînt de onoare, că nu-i și n-a fost vreodată francmason, de un fel ori de altul (zidar, rotar, etc.), nici în țară nici în străinătate.

N. Atanasiu. — Șeful gării Iași, cu grad de inspector, cu locuință, luminat, încălzit, servitor, etc. gratis în palatul gării. Două-trei clase de gimnaziu. — Ginere de francmason cu casă

și vie, fost și el șef de gară. — Proprietar de câteva case pe care le-nchiriază cu preț de speculă și fără a se gândi la reparațiile indispensabile. — Se pare că are moșie lângă Tirgu-Frumos.

Are un talent extraordinar de adaptare. În timpul guvernării cuziste (Dech. 1937-10 Feb. 1938) francmasonul nostru fascinase pe prefectul din Iași, încît acesta susținea că cheferistul nostru îi cel mai detreabă om din lume, pentruca, a doua zi după cădere dela putere, omul capului de mort să-i întoarcă spatele. Azi, cu noua rînduială, a fost văzut și auzit făcînd colachii în gara Iași unui senator legionar în vagon-lit.

Legionari, atenție la cameleoni!

M. David. — Profesor la Facultatea de Științe din Iași. — Milionar : profitor de examene de capacitate, bacaloretat, învățători (înăntare și definitivat), etc. ; apoi de mediocre manuale de liceu, de Serviciu Social (20.000 de lei pe lună) și de Fondația Ferdinand,—toate aceste fiindcă se -nchina lui Victor Iamandi.— La «laboratorul» lui de geografie nu pătrunde decît... familia...

Jorgu Jordan. — Profesor la Facultatea de Litere din Iași. — Mediocru, invidios și veninos. — Comunist în pupătură cu Dr. Angelescu, fost ministru de instrucție, liberal, francmason.

Timp de șese ani D-nii Jorgu Jordan și Octav Botez au strigat că nu vor să facă parte din vreo comisie de examene cu G. Pascu din motive de ordin «moral». Dar iaca azi 30 Oct. 1940 prea onorații domni au luat parte cu G. Pascu în comisia de licență în filologia română a unei candidate.

Fîind suspendat pe ziua de 1 Nov. 1940, D-l Jordan va avea toată vremea să cugete la... morala-rala... dumisale.

Jidovii

Moscu Iacobi. — Este proprietarul fabricii de *Ghiața* din Iași. — Deși Ministerul Economiei naționale fixase prețul gheții la 1 leu de kilogram, eroul nostru s-a-nvîrtit la primărie (primariatul General Ionescu) și a obținut ca prețul să fie fixat la 3 lei kgr. — Se pare că Moscu Iacobi este una și aceeași persoană cu Moscu Iacobi din Piatra, condamnat la 5 ani închisoare ca falit fraudulos, și rupt de fugă în Angliea, unde-a stat 10 ani

până la prescrierea pedepsei, și apoi întors la Iași pentru a se îngrișa cu... ghiată.

Fred Șaraga. — Intimul lui Janku Botez la Camera de Comerț din Iași dădea ajutoare comercianților jidovi punându-i să iscălească chitanță în alb, pe care apoi le complecta cum... nimerea mai bine.

Clara Wexler. — A fost ajutată de compania Janku Botez-Fred Șaraga dela Camera de Comerț din Iași cu 10.000 de lei, în calitate de... soră a lui Max Wexler, împușcat la Bacău pentru spionaj și tradare.

Apel

Cetatea Moldovei apare supt direcția subsemnatului ajutat chiar dela -nceput de 15 colaboratori, tineri și entusiaști, cu scopul de a lămuri opinia publică cu privire la diferitele probleme la ordinea zilei.

Cu toată transformarea radicală a statului român, forțele oculte ale trecutului apasă destul de puternic asupra prezentului. Vom căuta să demascăm aceste forțe spre a contribui și noi, în modesta măsură a puterilor noastre, la curățirea drumului care trebie să ducă la ținta dorită: *Românii stăpîni în țara lor.*

Vom propovădui unirea tuturor forțelor vii ale neamului, pentru că numa astfel se poate asigura biruința răpede și deplină.

Revista se tipărește cu bani ruși din salarul nostru.

Facem deci un apel călduros la prietînii noștri să ne-ajute trimițîndu-ne abonamentul îndată după primirea acestui număr.

G. Pascu

D-lui

G. T. Kirileanu, Stefan cel mare 25
Piatra N.

